

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

**RADZOVCE
V OBDOBÍ POPOLNICOVÝCH POLÍ**

**—
ARCHITEKTONICKÁ REKONŠTRUKCIA STAVIEB
NA ZÁKLADE ANALÝZY MAZANICE**

Jozef Ďuriš

Publikácia vznikla v rámci projektov

Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV 15/0491)
Vedeckej grantovej agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu
a športu Slovenskej republiky a Slovenskej akadémie vied (VEGA 2/0091/16).

NITRA 2018

Jozef Ďuriš

RADZOVCE V OBDOBÍ POPOLNICOVÝCH POLÍ – ARCHITEKTONICKÁ REKONŠTRUKCIA STAVIEB NA ZÁKLADE ANALÝZY MAZANICE

Nitra 2018

ARCHAEOLOGICA SLOVACA MONOGRAPHIAE
Fontes, Tomus XXIV

Hlavný redaktor

doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc.

Recenzenti

prof. PhDr. Josef Unger, CSc.; PhDr. Zdeněk Farkaš, PhD.

Nemecký preklad

PhDr. Lubomír Novotný PhD.

Fotografie mazanice a 3Ds

COREL DRAW modelácie

Mgr. Jozef Ďuriš, PhD.

Spracovanie podkladov a ich

interpretácie pre 3Ds MAX modelácie

Mgr. Jozef Ďuriš, PhD.

3Ds MAX modelácie

Anton Arpáš

Úprava ilustrácií

Mgr. Jozef Ďuriš, PhD.

Počítačová sadzba

Mária Kunová

Návrh obálky

Mgr. Jozef Ďuriš, PhD.

Tlač VEDA, vydavateľstvo SAV, Bratislava

Rozširuje Archeologický ústav SAV
Akademická 2, 949 21 Nitra
tel.: +421/37/6943 209
fax: +421/37/733 56 18
e-mail: nraukniz@savba.sk

Neprešlo jazykovou úpravou

Na pozadí prednej a zadnej strany knihy je zobrazený detail z výzdoby exteriérového, povrchového omazu, na príklade ideálnej rekonštrukcie domu 4 (objekt 74) z Radzoviec. (interpretácia J. Ďuriš, modelácia A. Arpáš).

Na okrajových častiach prednej a zadnej strany knihy je zobrazená kompozícia výzdoby exteriérového, povrchového omazu, na príklade ideálnej rekonštrukcie domu 4 (objekt 74) z Radzoviec. (interpretácia a modelácia J. Ďuriš).

Na prednej strane knihy v strede je zobrazená sekvenčná konštrukčná vizualizácia na príklade ideálnej rekonštrukcie domu 4 (objekt 74) z Radzoviec. (interpretácia J. Ďuriš, modelácia A. Arpáš).

Na zadnej strane knihy v hornej časti je zobrazená celková ideálna rekonštrukcia kovolejárskej dielne – objekt 48 z Radzoviec. (interpretácia J. Ďuriš, modelácia A. Arpáš).

Na zadnej strane knihy v strede je zobrazený plán pôdorysu kovolejárskej dielne – objekt 48 a viaceré deštrukcie kovolejárskych pecí z Radzoviec. Digitalizácia plánu D. Marková (*rkp.* 2014, obr. 53), interpretácia pôdorysu J. Ďuriš.

Na zadnej strane knihy v dolnej časti je zobrazená celková ideálna rekonštrukcia domu 4 (objekt 74) z Radzoviec, s vizualizáciou výzdoby exteriérového, povrchového omazu. (interpretácia J. Ďuriš, modelácia A. Arpáš).

© Archeologický ústav SAV, Nitra 2018

© Jozef Ďuriš

Vydal Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied

ISBN 978-80-8196-017-8

OBSAH

1. Úvod (Metodika komplexnej analýzy mazanice)	7
2. Funkčné definovanie fragmentov mazanice a ich konštrukčných foriem v architektúre jednotlivých stavieb	14
2.1. Katalóg reprezentatívneho analyzovaného súboru mazanice z Radzoviec	14
3. Architektonická rekonštrukcia stavebno-konštrukčných blokov a konštrukčno-architektonických celkov jednotlivých stavieb na základe analýzy mazanice	29
3.1. Pilinská kultúra (horizont Radzovce II)	29
3.1.1. Objekt 31 (deštrukcia kovolejárskej pece)/dom 6 (remeselno-výrobná prípadne obytná stavba – objekt 30)	29
3.1.2. Objekt 40 (deštrukcia kovolejárskej pece)	32
3.1.3. Objekt 44 (deštrukcia kovolejárskej pece)	34
3.1.4. Objekt 48 (kovolejárska dielňa)	36
3.2. Pilinská kultúra (horizont Radzovce II), prípadná existencia až do pilinsko-kyjatického horizontu (horizont Radzovce IIIb)	37
3.2.1. Dom 2 (obytná stavba)	37
3.3. Kyjatická kultúra (horizont Radzovce IIIc), prípadná existencia až do mladšieho horizontu (horizont Radzovce IV)	40
3.3.1. Objekt 70 (deštrukcia interiérovej vykurovacej pece)	40
3.3.2. Dom 3 (obytná stavba)	43
3.3.3. Dom 4 (obytná prípadne hospodárska stavba – objekt 74)	44
4. Interpretácia výskytu konštrukčných zoskupení jednotlivých rekonštruovaných stavieb na základe analýzy mazanice a ich následné vyhodnotenie	47
4.1. Analyzovaný súbor mazanice: objekt 31/dom 6 (objekt 30)	48
4.2. Analyzovaný súbor mazanice: objekt 40, objekt 44, objekt 48 (kovolejárska dielňa).....	52
4.3. Analyzovaný súbor mazanice: dom 2	56
4.4. Analyzovaný súbor mazanice: objekt 70, dom 3	60
4.5. Analyzovaný súbor mazanice: dom 4 (objekt 74)	62
5. Konfrontácia a vyhodnotenie nálezových situácií rekonštruovaných stavieb a s nimi súvisiacich sídliskových objektov (vrátane sporných stavieb)	67
5.1. Pilinská kultúra (horizont Radzovce II)	67
5.1.1. Objekt 31 (deštrukcia kovolejárskej pece)/dom 6 (remeselno-výrobná prípadne obytná stavba – objekt 30)	67
5.1.2. Objekt 40 (deštrukcia kovolejárskej pece)	68
5.1.3. Objekt 44 (deštrukcia kovolejárskej pece)	69
5.1.4. Objekt 48 (kovolejárska dielňa)	69
5.2. Pilinská kultúra (horizont Radzovce II), prípadná existencia až do pilinsko-kyjatického horizontu (horizont Radzovce IIIb)	71
5.2.1. Dom 2 (obytná stavba)	71
5.3. Kyjatická kultúra (horizont Radzovce IIIc), prípadná existencia až do mladšieho horizontu (horizont Radzovce IV)	73
5.3.1. Objekt 70 (deštrukcia interiérovej vykurovacej pece)	73

5.3.2. Dom 3 (obytná stavba)	73
5.3.3. Dom 4 (obytná prípadne hospodárska stavba – objekt 74)	75
5.4. Sporné chronologické zaradenie do konkrétneho kultúrneho horizontu, prípadne do časového rozsahu kultúrnych horizontov (architektonicky sporné stavby so spornou funkciou, sporným pôdorysom a bez reprezentatívnych vzoriek mazanice, vhodných na komplexnú analýzu)	77
5.4.1. Dom 1 (pravdepodobne obytná stavba)	77
5.4.2. Dom 5 (pravdepodobne obytná stavba)	78
5.4.3. Dom ? (sporná funkcia stavby)	78
6. Záver (Sumárne vyhodnotenie stavebných, technologických, konštrukčných postupov rekonštruovaných stavieb z Radzoviec a stavebno-konštrukčné analógie)	79
Tabela 1. Stručné nálezové okolnosti mazanice.	97
Tabela 2. Kultúrne zaradenie (konkrétny časový horizont) analyzovanej mazanice	100
Tabela 3. Základné informačno-dokumentačné nálezové údaje a kvantitatívne údaje z primárnych súborov základnej analýzy mazanice	101
Tabela 4. Rozmery, hmotnosť, veľkosť fragmentov analyzovaných vzoriek	103
Tabela 5. Opisná časť mazanice (vlastnosti a tvar mazanice)	105
Tabela 6. Metrická časť mazanice (metrické hodnoty priemerov a vzájomných vzdialeností jednotlivých konštrukčných foriem)	116
Tabela 7. Funkčná definícia mazanice (funkčná interpretácia, funkčné uplatnenie konštrukčných prvkov v architektúre stavby/objektu a priestorové smerovanie v konštrukcii stavby/objektu)	121
Tabela 8. Konštrukčná typológia mazanice	123
Tabela 9. Priestorová typológia mazanice	125
Tabela 10. Vysvetlivky (prehľadný systém použitých skratiek, skratkových znakov a symbolických znakov)	127
Literatúra	130
Obrazová príloha (1–31)	136
Tabuľka 1–17 (kombinované fotografické tabuľky)	167
Rozšírené textové informácie k tabuľkám 1–17	184
Zusammenfassung (Resumé)	187
Tabelle 1–10 (opis tabiel – nemecký preklad)	195
Abbildung 1–31 (opis obrázkov – nemecký preklad)	195
Tafel 1–17 (opis tabuliek – nemecký preklad)	198